

Keskkonnauuringud

Krista Lõivukene

SA IDA-VIRU KESKHAIGLA

03.04.2024

Tartu Ülikooli Kliinikum

Keskonnauuringud

- **Terviseamet**

Veeanalüüsid, õhuanalüüsid, kliinilised analüüsid, uhtmed, muud uuringud (kosmeetika, muld jne.)

- **Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus
LABRIS**

Toiduohutus, loomatervis, riskihindamine: vt. lähemalt ([/https://labris.agri.ee/et/Hinnakiri](https://labris.agri.ee/et/Hinnakiri))

- **EESTI KESKKONNAUURINGUTE KESKUS**

Heit- ja pinnavee ning reoveesete uuringud, proovivõtt merest ja muudest veekogudest, joogivee proovivõtt, puhastusseadmete töö efektiivsuse hindamine, reo- ja sadevee kompleksuuringud

Jne., jne. ...

Seda meie oma laboris ei uuri

Mida meie oma laboris uurime?

- Ruumid: erinevad kriteeriumid – Apteek, Verekeskus, haiglakeskkond, laborikeskkond; mitmesugused materjalid
- Autoklaavid
- Meditsiiniseadmed – endoskoobid
- Meditsiiniseadmed/patsiendi materjal – liigeseproteesid
- Erinõuded – doonori nahapind, personali töökäsi
- Kolonisatsiooni uuringud – MRSA, VRE, ESBL, CRE?
- Puhangud – suunatud uuringud, otsitakse kindlat tekitajat

Mida hindame?

- Steriilne/mittesteriilne; positiivne/negatiivne
  - Pesa moodustavate ühikute arv (erinevad kriteeriumid)
  - Mikroobi liik
  - Mingi resistentsuse markeri esinemine
  - Mikroobi tundlikkus (vajadusel)
-
- Erinevad tellijad – erinevad nõuded

Lai valdkond, erinev teostamise keerukus

A. Tehniliselt lihtne, hinnata keerukas – õhk, pinnad, kriitilised materjalid: tellijate erinevad nõuded

- Materjali kogumine, söötmed, inkubatsiooni kestus ja inkubeerimise temperatuur
- Hinnatavad parameetrid, normid

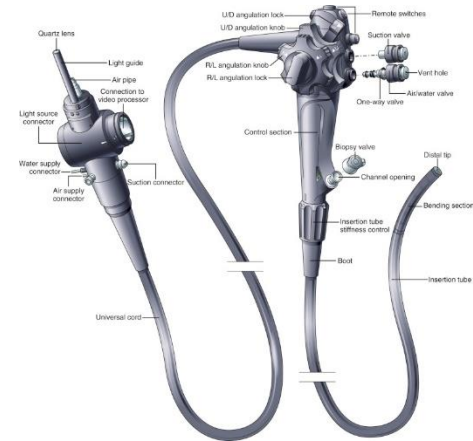
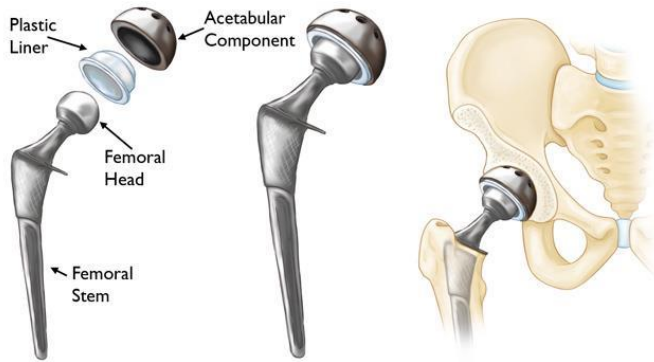
B. Tehniliselt keerukas (juhendid, materjali võtmine, ettevalmistus laboris), hinnata kerge
Endoskoobid, proteesid

C. Tehniliselt lihtne, labori poolt hinnata kerge (probleem testi valikul), keerukam on vastuse interpretatsioon, edasine tegevus
Resistentsuse markerid

B. Instrumendid, patsiendiga seotud instrumendid

- Endoskoobid
- Liigeseproteesid? Jah ja ei

JÜLMI-7.1.3.30 Endoskoopide puhtuse kontroll

Uurimise eesmärk

- Duodenoskoobid, gastroskoobid, koloskoobid (indikaatormikroobide esinemine).
- Bronhoskoobid ja pesumasinad (indikaatormikroobide, atüüpiliste mükobakterite ja *Legionella* spp. esinemine).

Tulemuste interpretatsioon

1. Endoskoopide kanalite loputusveed. Madala riskiga mikroobide hulk võib olla < 20 PMÜ/kanali kohta. Indikaatormikroobe ei tohi esineda.
2. Tampooniga – mikroobide hulki ei määrata, määratakse indikaatormikroobide esinemine.
3. Veeproovid – madala riskiga mikroobide hulk peab olema < 10 PMÜ/ 100 ml vee kohta. Indikaatormikroobe ei tohi esineda.

Põhineb: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5647674/>

JÜLMI-7.1.3.22 LIIGESE PROTEESIINFEKTSIOONIDE MIKROBIOLOOGILINE DIAGNOSTIKA

Traumatoloogia ja ortopeedia kliinik	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aeroobne külv	95	175	209	240	250	220
Anaeroobne külv	95	174	205	243	250	221

Aeroobne külv 36,6% pos; anaeroobne külv 2,1% pos

C. Läheb huvitavaks

Puhangute uurimine

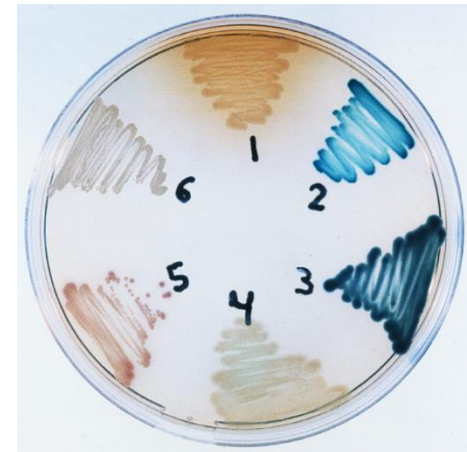
Kliinikumi osakonnad, Infektsioonikontrolli teenistus, kliinilise mikrobioloogia labor

- Puhangu kahtlus/ennetamine
- Uuringu plaani koostamine: keda ja millal patsientidest ja personalist uurida, milliseid keskkonna analüüse võtta
- Sobiva skriiningsöötme/meetodi valik
- Dokumenteerimise plaan
- Tüvede kogumise plaan
- Edasise tüpiseerimise plaan
- Publitseerimine

- **Mis edasi?**

Specific color reactions of microorganisms on CHROMagar

Orientation. 1, *P. mirabilis*; 2, *E. faecalis*; 3, *K. pneumoniae*; 4, *P. aeruginosa*; 5, *E. coli*; 6, *S. aureus*.

Haiglasisesed infektsioonid, leviku tõkestamine

Aasta	MRSA külv	mecA, mecC	VRE külv	VanA, VanB	ESBL külv*	CRE külv	KPC, NDM, VIM, IMP, OXA-48
2009	303		5				
2010	291						
2011	218		1				
2012	264						
2013	154		1				
2014	396						
2015	1247		2				
2016	2444		6				
2017	2175						
2018	2284		80				
2019	2378	9	72	5			1
2020	2052	75	16	2	6		14
2021	1807	51	28	57	33		19
2022	1377	48	145	45	28		58
2023	1203	49	389	67	6	55	57
2024	239	13	55	9	3	25	10

*kinnitus Grad-testid

MRSA: valmissööde ~ 2007; ise valmistatud ~ 2014

Tartu Ülikooli Kliinikum

Haiglasisesed infektsioonid, leviku tõkestamine

Labor: külv pos/neg, tõestus

Resistentsuse mehhanism: leidub/ei leidu

Resistentsuse jälgimine, % – vastus olemas

Kas puhang? – vastust pole

Eesti:

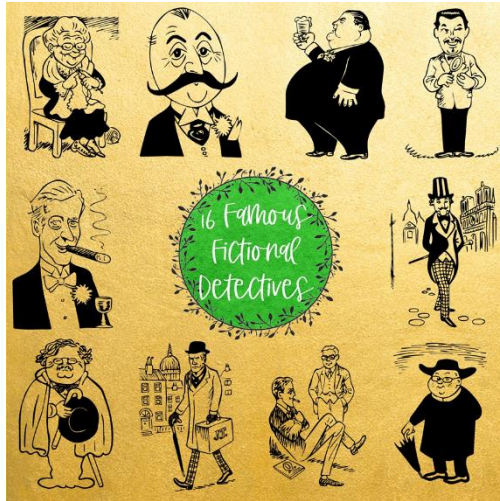
Millised skriiningu meetodid?

Millised kinnitavad meetodid?

TA abi

A. Läheb keeruliseks, aga kas igavamaks?

1	6	8				9	2
			3		1		
	3		6	2			
		9				1	6
		1				3	7
	4	3	5				9
			8		2	6	
			9		5		2 3
2		6		3		7	

A. Erinõuded vastavalt asutuste juhenditele

Asutused: Apteek, Verekeskus, erinevad laborid, keskused

Uuritavad materjalid: pinnad, õhk, produktid, koematerjalid

JÜLMI-7.1.3.14	Haigla keskkonna mikrobioloogiline uurimine
JÜLMI-7.1.3.15	Haigla keskkonna mikrobioloogiline uurimine, tõlgendus
JÜLMI-7.1.3.18	Verekomponentide valmistamiseks kasutatavate ruumide mikrobioloogiline uurimine
JÜLMI-7.1.3.24	Apteegi puhasruumide mikrobioloogiline uurimine
JÜLMI-7.1.3.28	Laborikeskkonna mikrobioloogiline uurimine
JÜLMI-7.1.3.32	NANN IVF labori ruumides teostatavad mikrobioloogilised analüüsid
JÜLMI-7.1.3.35	Vereloometüvi- ja terapeutiliste rakkude hankimis- ja käitlemisruumide mikrobioloogiline uurimine
JÜLMI-7.1.3.17	Verekomponentide ja lahuste steriilsuse uurimine
JÜLMI-7.1.3.19	Doonori naha mikrobioloogiline uurimine
JÜLMI-7.1.3.25	Transplantatsioonikeskuse analüüside mikrobioloogiline uurimine
JÜLMI-7.1.4.14	Hygicult®TPC

Labor – segadus, mida mingil erijuhul teha

Kas saab teha ühe tabeli?

Tabeli algne kavand

Tellijä	eLabor tellimine	Materjal	Materjali \külvivõtmine	Söötmed	Inkub. aeg	Inkub. T°	Hindamine/vastus	Normid	Juhend
MB labor		Õhk laminaar- ja tömbkapid	Setteplaadid 15 min	VA, ŠOK 90mm	48 h	35-37°C	Pesadbeli e arv	Kuni 3 PMÜ (eoseid mittemoodustavad mikroobid)	JÜLMI-7.1.3.28
		Õhk töökohad	Setteplaadid 30 min	VA, ŠOK 90mm	48 h	35-37°C	Pesade arv	Puhkeajal <25, tööajal <50 PMÜ	JÜLMI-7.1.3.28
		Vesi	Dest. vee aparaat	VA, ŠOK 90mm	48 h	35-37°C	Positiivne/negatiivne	Steriilsus	JÜLMI-7.1.3.28
Aptek		Õhk	Setteplaat 4 tundi	TSA sööde 90mm	72 h	30-35°C	Pesade arv	Laminaarkapp <1; ruumiõhk 5; liüsi ruumiõhk 50; dokumenteerimisruum 100	JÜLMI-7.1.3.24
		Õhk	Setteplaat 4 tundi	Sabouraud 90mm	72 h	20-25°C toatemperatuur	Pesade arv	Laminaarkapp <1; ruumiõhk 5; liüsi ruumiõhk 50; dokumenteerimisruum 100	JÜLMI-7.1.3.24
		Tööpinnad	Kontaktplaat	TSA sööde 55mm	72 h	30-35°C	Pesade arv	Laminaarkapp <1; ettevalm. ja pakendamislauad 5	JÜLMI-7.1.3.24
		Personali töökäsi	Kontaktplaat	TSA sööde 55mm	72 h	30-35°C	Pesade arv	Laminaarkapi töötaja <1; abilise töökäsi <5	JÜLMI-7.1.3.24
		Keskkond (puhtusastme määramine), valida Veriagar, Šokolaadagari saab Otsi vaates lisada juba esitatud tellimusele Lisa proovinõu/ Täpsustamata materjal/šokolaadagar	Kriitilised materjalid (lahused): ravimijääkide konteiner	Lahus süstlas	VA, ŠOK 90mm	48 h	35-37°C	Kasvu hindamine, pos juhul külv, samastamine	JÜLMI-7.1.3.15 (läheb parandusse)
	Keskkond (steriilsuse kontroll)	Kriitilised materjalid (lahused): ravimijääkide konteiner	2 ml lahust süstlas	Brucella puljong	14 tööpäeva	35-37°C	Positiivne/negatiivne, pos juhul külv (aerobne, anaerobne), samastamine	JÜLMI-7.1.3.15 (läheb parandusse)	

MB labori tegevused

- MB labori sisesed uuringud: labori reeglid teostamiseks, hindamiseks ja edasisteks parendusmeetmeteks

Teeme oma tarbeks, oma keskkonna hindamiseks

- Kliinikumi tellijad: vastus vastavalt tellija protokollile, hinnanguid ja edasiste tegevuste juhendeid labor ei anna

Uuringu hindajaks nt. ravimiamet – teostame

- Toit nii toorelt kui valmistatult
- Vesi: kaevud, tsentraalne veevarustus, basseinid jne.
- Ravimite kontroll

Pole seaduslikku õigust, vahendeid, akrediteeritust – ei teosta

Tänan!

